

Εισαγωγή στο γραμματισμό

ΜΑΡΙΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ζητήματα ορολογίας

- Διδασκαλία ή μάθηση
- Ανάγνωση & γραφή ή ανάπτυξη του γραμματισμού & εισαγωγή των νηπίων στο γραμματισμό
- Ανάγνωση ή/και γραφή:
 - ▶ διακριτές δραστηριότητες;
 - ▶ σημεία τομής και διαφορές

Εισαγωγή

- ▶ Σημασία του αντικειμένου
- ▶ Στόχοι του μαθήματος
 - ▶ Εξοικείωση με τις θεωρίες
 - ▶ Αρχές σχεδιασμού δραστηριοτήτων
- ▶ Θεωρητικό πλαίσιο
 - ▶ Τι είναι το συμβολικό σύστημα της γραφής;
 - ▶ Ποιες οι λειτουργίες του;
 - ▶ Ποια η δομή/ τα χαρακτηριστικά του γραπτού λόγου;
 - ▶ Τι γνωρίζουν τα νήπια για τη γραφή και το γραπτό λόγο;
 - ▶ Ποιες οι διαδικασίες κατάκτησης του γραπτού λόγου;

Το συμβολικό σύστημα της γραφής

- ▶ Τι είναι η γραφή;
 - ▶ Η γραφή ως συμβολικό σύστημα
 - ▶ Η γραφή ως πολιτιστικό/κοινωνικό αγαθό
- ▶ Θεωρητικές προσεγγίσεις (γλωσσολογική, σημειωτική, ανθρωπολογική οπτική)
- ▶ Σχέσεις γραπτού/προφορικού λόγου
 - ▶ Δομή
 - ▶ Λειτουργίες
 - ▶ Κανάλι μετάδοσης πληροφορίας
- ▶ Συνέπειες του αναλφαριθμητισμού

Μέθοδοι διδασκαλίας/μάθησης του γραπτού λόγου

- ▶ Διάκριση σχολικής/προσχολικής εκπαίδευσης
- ▶ Συστηματική διδασκαλία ή μάθηση του γραπτού λόγου
- ▶ Η δομητική προσέγγιση και η ανάδυση του γραμματισμού
- ▶ Γραμματισμός, λειτουργικός γραμματισμός, κριτικός γραμματισμός
- ▶ Η θεωρία των πολυγραμματισμών
- ▶ Το κίνημα του : “ Back to basics” ή τα “3R” - οπισθοδρόμηση

Αντιλήψεις των νηπίων για τη γραφή & την ανάγνωση

- ▶ Ποια η σχέση των νηπίων με το γραπτό λόγο;
- ▶ Σε ποια ηλικία τα παιδιά προσεγγίζουν το γραπτό λόγο;
- ▶ Αποτελεί η γραφή αντικείμενο μάθησης για τα νήπια;
- ▶ Τι πιστεύουν για την ανάγνωση;
- ▶ Τι πιστεύουν για τη γραφή;
- ▶ Αναδυόμενος γραμματισμός

Γραφή και ανάγνωση στο νηπιαγωγείο: Το προηγούμενο θεσμικό πλαίσιο

- ▶ Τα Αναλυτικά προγράμματα του 1980 & 1989
- ▶ Αποφυγή γραφής και ανάγνωσης στο νηπιαγωγείο
- ▶ Αποφυγή συστηματικής διδασκαλίας γραμμάτων
- ▶ ασκήσεις προγραφής και προανάγνωσης
- ▶ Έμφαση στην αίσθηση του γράμματος
 - ▶ σωματική βίωση, νοητική κατασκευή, γραφική κατασκευή
 - ▶ Αυτοματοποίηση

Το ΔΕΠΠΣ

- ▶ Συνολική αντιμετώπιση
- ▶ Θεωρητικές αναφορές
- ▶ Γραπτός και προφορικός λόγος
- ▶ Κατάργηση του «προ-»
- ▶ Εξελικτική οικοδόμηση της γνώσης
- ▶ Απενοχοποίηση του λάθους
- ▶ Ενεργητική κατάκτηση της γνώσης
- ▶ Αβίαστη, εξατομικευμένη επαφή με το γραπτό λόγο

Στόχοι για την ανάγνωση

- ▶ Γνωριμία με όλα τα είδη κειμένων
- ▶ Συλλογή πληροφοριών από κείμενα και εικόνες
- ▶ Αξιοποίηση του περιβάλλοντος έντυπου λόγου
- ▶ Εξοικείωση με λειτουργικά κείμενα
- ▶ Ενίσχυση της βιβλιοθήκης της τάξης
- ▶ Υιοθέτηση βασικών γραφικών συμβάσεων
- ▶ Ολική αναγνώριση οικείων λέξεων του περιβάλλοντος
- ▶ Ασκήσεις εντοπισμού φθόγγων
- ▶ Απομνημόνευση μικρών κειμένων
- ▶ Γλωσσικά παιχνίδια
- ▶ Έμφαση στη σχέση προφορικού/γραπτού λόγου

Στόχοι για τη γραφή

- ▶ Συνειδητοποίηση της κοινωνικής διάστασης του γραπτού λόγου (γιατί & πώς)
- ▶ Ευαισθητοποίηση στις λειτουργίες της γραφής (υπαγόρευση κειμένων στη νηπιαγωγό)
- ▶ Γραφή ονόματος
- ▶ Παραγωγή κειμένων
- ▶ Τεχνικά ζητήματα
 - ▶ Σωστή στάση του σώματος
 - ▶ Ορθή χρήση εργαλείων γραφής

Γραμματισμός

- ▶ Νέος όρος στα ελληνικά. Αγγλικό ανάλογο (literacy). Συχνά συγχέεται με τον αλφαριθμητισμό αλλά εντούτοις διαφέρει καθώς δεν αφορά απλώς την ικανότητα για γραφή και ανάγνωση.
- ▶ **Γραμματισμός**: η δυνατότητα του ατόμου να λειτουργεί αποτελεσματικά σε διάφορα περιβάλλοντα και καταστάσεις επικοινωνίας, χρησιμοποιώντας κείμενα γραπτού και προφορικού λόγου, καθώς επίσης μη γλωσσικά κείμενα (λ.χ. εικόνες, σχεδιαγράμματα, χάρτες κλπ.).

Λειτουργικός γραμματισμός

- ▶ *Λειτουργικός γραμματισμός*: αφορά τις δεξιότητες εκείνες που χρειάζεται να αναπτύξουν τα άτομα για να αντεπεξέλθουν στις απαιτήσεις της σημερινής αγοράς εργασίας. Μετρήσιμος και ποσοτικός γραμματισμός. Σκοπός της εκπαίδευσης είναι η επίτευξη των κοινωνικών στόχων και η παροχή πρόσβασης σε συγκεκριμένα είδη γραμματισμού.

Κριτικός γραμματισμός

- ▶ *Κριτικός γραμματισμός*: στοχεύει στην ευαισθητοποίηση των πολιτών στις λειτουργίες των κυρίαρχων μορφών γραμματισμού, καθώς και στην ανάπτυξη κριτικής σκέψης απέναντί τους. Τονίζεται η ιδεολογική πλευρά των πρακτικών γραμματισμού και υποστηρίζεται ότι, όπως όλες οι χρήσεις της γλώσσας, έτσι και οι μορφές του γραμματισμού διαμορφώνουν αλλά και διαμορφώνονται μέσα από ιδεολογικές θέσεις συνδεδεμένες με μορφές κοινωνικής εξουσίας.
- ▶ Αναφορά από :
http://www.komvos.edu.gr/glwssa/Odigos/thema_e1/e_1_thema.htm